

Latvijas Lauksaimniecības universitāte
EKONOMIKAS UN SABIEDRĪBAS ATTĪSTĪBAS FAKULTĀTE

APSTIPRINĀTS
Finanšu un grāmatvedības institūta
akadēmiskā personāla sapulcē
2018.gada 2.oktobrī

FINANŠU GRĀMATVEDĪBA UN ANALĪZE (prakse)
FINANCIAL ACCOUNTING AND ANALYSIS (Practice)

Programma

Jelgavā

Studija kursa kods LLU IS reģistrā **EkonP017**

Apjoms: 8 KP (12 ECTS)

Studiju veids	Kontaktstundas		Patstāvīgās studijas, stundas	Kopā, stundas
	Lekcijas	Praktiskie darbi un semināri		
Pilna laika	-	-	320	320
Nepilna laika	-	-	320	320

Pārbaudījuma veids – aizstāvēšana pie komisijas, vērtējums ar atzīmi

Izstrādāja: lekt., Mg.oec. Ingrīda Pētersone

Prakse ESAF akadēmiskā bakalaura studiju programmai „Ekonomika” specializācijas virzienam „Grāmatvedība un finanses”

Anotācija: Prakses laikā studenti nostiprina savas studiju laikā iegūtās teorētiskās zināšanas un apgūst grāmatvedības un finanšu jomas speciālistiem nepieciešamās iemaņas darba tirgū, kā arī iegūst bakalaura darba izstrādei nepieciešamo informāciju.

Annotation: During the practical training, students strengthen their theoretical knowledge acquired during their studies and acquire necessary skills for accounting and finance specialists in the labor market, as well as obtain the information necessary for the development of the Bachelor's thesis.

Profesionālās prakses mērķis un uzdevumi

Prakses **mērķis** ir sistematizēt, nostiprināt un paplašināt teorētiskās un praktiskās zināšanas un vispārējās prasmes un iegūt specifiskās prasmes uzņēmuma vai iestādes grāmatvedības un finanšu jomā.

Prakses **vispārīgie uzdevumi:**

- nodrošināt studentu teorētisko zināšanu apvienošanu ar praktisko darbu, lai novērtētu iespēju pielietot augstskolā iegūtās zināšanas praksē;
- iepazīstināt studentus ar reālo situāciju uzņēmumos un darba devējus ar potenciālajiem darbiniekiem;
- dot iespēju uzņēmējiem iesaistīt studentus ikdienas darba pienākumu veikšanā, tādējādi novērtējot viņu darbaspēju potenciālu;
- veicināt sadarbību starp uzņēmumiem un augstskolu, lai varētu pilnīgāk izzināt uzņēmēju vēlmes attiecībā uz jaunajiem speciālistiem.

Studiju kursa apgūšanas mērķis – nostiprināt studiju procesā iegūtās teorētiskās zināšanas, izmantojot tās praktiski konkrēta uzņēmuma vai iestādes grāmatvedības un finanšu jomā.

Studiju kursā sasniedzamie studiju rezultāti (zināšanas, prasmes un kompetences) un to vērtēšana:

Studiju rezultāts	Novērtēšanas metode	Apguves līmenis		
		Vidējs	Augsts	Ļoti augsts
ZINĀŠANAS				
Spēj parādīt zināšanas par prakses vietas darbību un grāmatvedības uzskaiti regulējošiem normatīvajiem dokumentiem un to pielietojumu	prakses atskaite, prakses vietas vadītāja atsauksme, prakses pārskata prezentācija	Pārzina svarīgākos prakses vietas darbību un grāmatvedības uzskaiti regulējošos normatīvos dokumentus, taču trūkst izpratnes par to pielietojumu	Zina svarīgākos prakses vietas darbību un grāmatvedības uzskaiti regulējošos normatīvos dokumentus un izprot to pielietojumu	Zina visus prakses vietas darbību un grāmatvedības uzskaiti regulējošos normatīvos dokumentus, pilnībā izprot un spēj raksturot to pielietojumu
Pārzina prakses vietas finanšu un grāmatvedības galvenos principus, mērķus un uzdevumus, kā arī to praktisko realizāciju	prakses atskaite, prakses vietas vadītāja atsauksme, prakses pārskata prezentācija	Daļēji pārzina prakses vietas finanšu un grāmatvedības galvenos principus, mērķus un uzdevumus	Pārzina prakses vietas finanšu un grāmatvedības galvenos principus, mērķus un uzdevumus, bet trūkst izpratnes par to praktisku realizāciju	Pilnībā pārzina prakses vietas finanšu un grāmatvedības galvenos principus, mērķus un uzdevumus, orientējas to praktiskā realizācijā
PRASMES				
<i>Profesionālās prasmes</i>				
Spēj sasaistīt specializācijas virzienā iegūtās teorētiskās zināšanas ar praktiskiem uzdevumiem	prakses atskaite, prakses vietas vadītāja atsauksme, prakses pārskata prezentācija	Prakses atskaitē aprakstītā prakses pieredze un veiktie uzdevumi nav sasaistīti ar teoriju	Atsevišķi praksē veiktie uzdevumi ir pamatoti ar teorijas atziņām un sasaistīti ar studiju ietvaros apgūtajām teorētiskajām zināšanām	Pārliecinoša praktisko uzdevumu sintēze ar teorētiskām zināšanām, un argumentēta diskusija par novērojumiem un secinājumiem
Analizēt, salīdzināt un izvērtēt dažādus procesus uzņēmumos (organizācijās, iestādēs) un noteikt to pilnveidošanas iespējas.	prakses atskaite, prakses vietas vadītāja atsauksme, prakses pārskata prezentācija	grūtības patstāvīgi analizēt un izmantot informāciju, noteikt pilnveides iespējas	dažkārt ir grūtības patstāvīgi analizēt un izmantot informāciju, noteikt pilnveides iespējas	spēj patstāvīgi analizēt un izmantot informāciju, noteikt pilnveides iespējas
<i>Vispārīgās prasmes</i>				
Spēj uzņemties atbildību	Prakses vadītāja atsauksme par veikto darbu	Ir grūtības uzņemties atbildību par paveiktajiem uzdevumiem	Pamatā uzņemas atbildību par paveiktajiem uzdevumiem, taču kļūmes gadījumā nepārliecinoši aizstāv savus lēmumus un rīcību	Pilnībā uzņemas atbildību par paveiktajiem uzdevumiem, savu rīcību un pieņemtajiem lēmumiem
Spēj strādāt kolektīvā un izpildīt uzticētos uzdevumus	Prakses vadītāja atsauksme par veikto darbu	Ir grūtības strādāt kolektīvā un izpildīt uzticētos uzdevumus	Spēj strādāt kolektīvā un izpildīt uzticētos uzdevumus	Pārliecinoša komunikatīvo un organizatorisko prasmju demonstrēšana kolektīva kopējā darbā, papildus

Studiju rezultāts	Novērtēšanas metode	Apguves līmenis		
		Vidējs	Augsts	Ļoti augsts
				uzticēto uzdevumu sekmīga izpilde
Prot izskaidrot un prezentēt citiem sava darba rezultātus.	prakses pārskata prezentācija	pavirša prezentācija, ir grūtības argumentēt viedokli	daļēji izsmeloša prezentācija un argumentācija	izsmeloša prezentācija un argumentācija
KOMPETENCE				
Spēj patstāvīgi analizēt, vērtēt, spriest, kā arī risināt praktiskus finanšu un grāmatvedības jomas darba uzdevumus, strādājot individuāli un komandā	prakses atskaite, prakses vietas vadītāja atsauksme, prakses pārskata prezentācija	Ir grūtības analizēt un risināt atsevišķus darba uzdevumus	Spēj patstāvīgi analizēt, vērtēt, spriest, kā arī risināt darba uzdevumus	Uzrāda pārliecinošas analizēšanas, vērtēšanas, spriešanas spējas un piedāvā oriģinālus darba uzdevumu risinājumus gan individuāli, gan komandā

Learning Outcomes (knowledge, skills and competence) and their assessment:

Learning outcome	Assessment method	Level of achievement		
		Average	High	Very high
KNOWLEDGE				
Students will be able to: demonstrate the knowledge of legal documents regulating operation of the work placement organisation and the accounting process and how to apply them	Practical training report, a reference of the practical placement coach, the presentation of the report	Awareness of the most important legal documents regulating operation of the work placement organisation and the accounting process, yet no understanding of how to apply them	Knowledge of the most important legal documents regulating operation of the work placement organisation and the accounting process and the understanding of how to apply them	Knowledge of all the legal documents regulating operation of the work placement organisation and the accounting process and an ability to comprehend and describe how to apply them
Demonstrate the knowledge of the key financial and accounting principles, goals and priorities of the work placement organisation as well as of how to implement them	Practical training report, a reference of the practical placement coach, the presentation of the report	Partial awareness of the key financial and accounting principles, goals and priorities of the work placement organisation	Knowledge of the key financial and accounting principles, goals and priorities of the work placement organisation, yet no understanding of how to implement them	Ability to comprehend the key financial and accounting principles, goals and priorities of the work placement organisation and the understanding of how to implement them
SKILLS				
Professional skills				
Integrate the theoretical knowledge acquired in the specialisation area with practical assignments	Practical training report, a reference of the practical placement coach, the presentation of the report	Practical experience gained and the kinds of work done that are described in the report are not integrated with theory	Some kinds of work done during the work placement are substantiated by theoretical findings and integrated with the theoretical knowledge gained during studies	Convincing synthesis of practical assignments with theoretical knowledge and a reasoned discussion on observations and conclusions
Analyse, compare and assess various processes at enterprises (organisations, institutions) and identify opportunities for enhancing them	Practical training report, a reference of the practical placement coach, the	Difficulty in independently analysing and using information and identifying	Sometimes there is difficulty in independently analysing and using information and identifying	Ability to independently analyse and use information and identify opportunities for enhancement

Learning outcome	Assessment method	Level of achievement		
		Average	High	Very high
	presentation of the report	opportunities for enhancement	opportunities for enhancement	
Soft skills				
Take responsibility	Reference of the practical placement coach	Difficulty with taking responsibility for executing the assignments given	Ability to mainly assume responsibility for executing the assignments given, yet in case of failure the decisions and actions are defended unconvincingly	Ability to fully assume responsibility for executing the assignments given and the decisions and actions made
Work in a team and execute the assignments given	Reference of the practical placement coach	Difficulty with working in a team and executing the assignments given	Ability to work in a team and execute the assignments given	Convincing demonstration of communicative and organisational skills to work in a team and the successful completion of extra assignments entrusted
Explain and present the work results to others	Presentation of the practical training report	Superficial presentation, there is difficulty with arguing the opinion	Incomprehensive presentation and argumentation	Comprehensive presentation and argumentation
COMPETENCE				
Independently analyse, assess, judge as well as solve practical financial and accounting math problems, working individually or in a team	Practical training report, a reference of the practical placement coach, the presentation of the report	Difficulty with analysing and solving some financial and accounting math problems	Ability to independently analyse, assess, judge as well as solve financial and accounting math problems	Convincing ability to do analyses, assessments and judgements and to come up with original math problem solutions if working both individually or in a team

Studiju kursu pēctecība (priekšzināšanas)

Grāmatvedības pamati (Ekon2120), Finanšes un nodokļi (Ekon3113), Uzņēmuma finanšes (Ekon3049), Finanšu grāmatvedība (Ekon4102), Vadības grāmatvedība (Ekon3091), Kontrole un revīzija (Ekon4087), Nodokļu uzskaitē (Ekon3093), Budžeta iestāžu grāmatvedība (Ekon3089), Datorgrāmatvedība (Ekon3079), Finanšu pārskati (Ekon4099), Iekšējais audits (Ekon3088)

Zināšanu kontrole un nosacījumi pārbaudījuma kārtīšanai

Tēma	Zināšanu vērtējuma forma	Vērtējums ballēs	Novērtējuma termiņš	Patstāvīgo studiju apjoms stundās	
				Pilna laika	Nepilna laika
Prakses atskaite par prakses vietā izpildītajiem prakses programmas uzdevumiem un veiktajiem darbiem	Prakses aizstāvēšana	10	Prakses aizstāvēšanai paredzētajā laikā	320	320

Knowledge assessment and prerequisites for taking a test or examination

Topic	Type of assessment	Assessment, points	Assessment deadline	Amount of independent work, hours	
				Full-time studies	Part-time studies
Practical training report on the training curriculum tasks executed and the kinds of work done at the work placement organisation	Defence of the practice report	10	Within the specified time for the defence	320	320

Prasības un kārtība nokavēto nodarbību atstrādāšanai

Nokavētās prakses aizstāvēšana notiek saskaņā ar LLU Studiju nolikumu un studiju kursa programmā paredzētajām prasībām.

Programmas izvērstais saturs

1. Prakse ir organizēta, lai iegūtās teorētiskās zināšanas nostiprinātu un papildinātu ar praktiskām darba iemaņām.
2. Prakses vietai jābūt saistītai ar grāmatvedības vai finanšu jomu. Prakses vieta var būt uzņēmums, iestāde vai organizācija.
3. Katram praktikantam Finanšu un grāmatvedības institūtā tiek sagatavots prakses norīkojums ar prakses programmu. Students nav tiesīgs uzsākt praksi bez norīkojuma. Prakses laikā tiek izpildīti prakses norīkojumā definētie uzdevumi, kā arī tiek veikti tie darbi, kurus praktikantam uztic izvēlētajās prakses vietas vadītājs. Praktikanta uzdevums ir pēc iespējas vairāk iepazīt prakses vietu, godprātīgi izpildīt viņam uzticētos uzdevumus.
4. Atbilstoši izvēlētajai prakses vietai, praktikantam nepieciešams:
 - Iepazīties ar uzņēmuma, iestādes vai organizācijas darbības mērķi, organizatorisko struktūru, darba organizāciju, grāmatvedības finanšu dienesta darba organizāciju un finanšu dienesta veicamiem uzdevumiem.
 - Novērtēt uzņēmuma, iestādes vai organizācijas darbību iepriekšējos gados (attīstības dinamika, finanšu analīzes rādītāji u.c.), parādot prasmi pielietot teorētiskās zināšanas.
 - Izpētīt uzņēmuma, iestādes vai organizācijas darbību un grāmatvedības uzskaiti reglamentējošo likumdošanu.
 - Iepazīties ar grāmatvedības uzskaites organizāciju, grāmatvedības dokumentiem, grāmatvedības reģistriem un finanšu pārskata sastāvu un sagatavošanas noteikumiem.
 - Izpētīt uzņēmuma, iestādes vai organizācijas aktīvu, pasīvu un saimniecisko darījumu uzskaiti.
 - Iepazīties ar uzņēmuma, iestādes vai organizācijas atskaišu, pārskatu un deklarāciju sagatavošanu un iesniegšanu.
 - Piedalīties uzņēmuma, iestādes vai organizācijas inventarizācijās un citās saimniecisko darījumu vai atlikumu kontroles procedūrās.
 - Veikt citus uzticētos prakses uzdevumus.
5. Praktikantam pēc iespējas jāpiedalās apspriedēs, sanāksmēs, sapulcēs, kas tiek organizētas prakses vietā, kuras ir atklātas un kuras var papildināt zināšanas par prakses programmā ietvertajiem uzdevumiem.
6. Prakses noslēgumā students izveido rakstisku prakses atskaiti saskaņā ar uzdevumiem 15-20 lpp. apjomā. Atskaitē iekļauj:
 - Ievads: prakses mērķi un uzdevumi.
 - Prakses vietas vispārējs raksturojums – uzņēmuma komercdarbības forma, darbības un atrašanās vietas raksturojums.

- Studenta prakses laikā veikto darbu detalizēts apraksts.
- Secinājumi par grāmatvedības un finanšu jomas problēmām uzņēmumā (iestādē vai organizācijā) un priekšlikumi to novēršanas iespējām.
- Izmantotās literatūras saraksts.
- Pielikumi (ja tādi ir nepieciešami).

Prakses atskaite ir jānoformē atbilstoši Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultātes izstrādātajiem studiju darbu noformēšanas metodiskajiem noteikumiem. Atskaitei ir jāpievieno aizpildīts, parakstīts un apzīmogots prakses norīkojums.

Prakses atskaite un norīkojums ir jāiesniedz prakses vadītājam Finanšu un grāmatvedības institūtā **studiju darba grafikā noteiktajā termiņā**. Pēc izvērtēšanas studenti prakses rezultātus aizstāv pie komisijas.

7. Prakses atskaite tiek aizstāvēta Finanšu un grāmatvedības institūtā pie institūta direktores nozīmētas komisijas. Prakses aizstāvēšanai ir jā sagatavo 5-7 minūtes ilga prezentācija (PowerPoint), kurā jāietver:

- prakses mērķis,
- īss uzņēmuma raksturojums,
- galvenie secinājumi,
- priekšlikumi uzņēmuma grāmatvedības un finanšu analīzes uzlabošanai.

Mācību, metodiskās un zinātniskās literatūras un informācijas avotu saraksts

Pamatliteratūra:

1. Leibus I., Grigorjeva R., Jesemčika A., Svarinska A. *Grāmatvedības pamati uzņēmumos*. Atkārtots un atjaunots 2. izdevums. Rīga: Lietišķās informācijas dienests, 2016. 195 lpp
2. Leibus I. *Pirmie soļi komercdarbībā: darbības uzsākšana, grāmatvedība un nodokļi*. Rīga: Lietišķās informācijas dienests, 2016. 152 lpp.
3. Leibus I., Pētersone I., Jesemčika A., Svarinska A., Grigorjeva R. *Finanšu grāmatvedība*. Rīga: Lietišķās informācijas dienests, 2018. 320 lpp.
4. Bojarenko J., Beļavska L., Tjurina A. *Finanšu grāmatvedība: teorija un prakse. I daļa*. Rīga: KIF Biznesa komplekss, 2009, 268 lpp. (Grāmatvedības un finanšu koledžas bibliotēka)
5. Bojarenko J., Tjurina A., Ķūda M., Pokromoviča I., Jespere I. *Finanšu grāmatvedība: teorija un prakse. II daļa*. Rīga: KIF Biznesa komplekss, 2009, 292 lpp. (Grāmatvedības un finanšu koledžas bibliotēka)
6. Ludboržs A. *Finanšu grāmatvedība tirdzniecībā*. SIA Lietišķās informācijas dienests, Rīga, 2003.
7. Ludboržs A. *Pamatlīdzekļu uzskaite*. SIA Lietišķās informācijas dienests, Rīgā, 2006.
8. Elliot B., Elliot J *Financial Accounting, Reporting and Analysis: International Edition* London: Prentice Hall, 2006, 696 p
9. Kusins J., Zariņa V., *Gada pārskats un iepriekšējo periodu kļūdas. Palīg līdzeklis grāmatvežiem*, Biznesa augstskola Turība, 2016, 352 lpp
10. Ludboržs A. *Pamatlīdzekļu uzskaite*. Rīga: Lietišķās informācijas dienests, 2006. 255 lpp. [Balances Bibliotēka]

Papildliteratūra:

1. Par grāmatvedību: LR likums www.likumi.lv
2. Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju: LR MK noteikumi Nr.585
3. Gada pārskatu un konsolidēto pārskatu likums: LR likums www.likumi.lv
4. Gada pārskatu un konsolidēto pārskatu likuma piemērošanas noteikumi: LR MK noteikumi Nr.775 www.likumi.lv
5. Harrison W.T., Horngren C.T. *Financial Accounting – 6th ed*. New Jersey: Prentice Hall, 2005. 720 p.
6. Sutton T. *Corporate Financial Accounting and Reporting – 2nd ed*. London: Prentice Hall, 2004. 722 p.

7. Upchurch A. Cost Accounting: Principles and Practice. London: Prentice Hall, 2002. 698 p.

Periodika un citi informācijas avoti:

1. Žurnāls: Bilance un elektroniskais žurnāls//plz.lv
2. Žurnāls: IFinances un elektroniskais žurnāls/ifinances.lv
3. Finanšu ministrija <http://www.fm.gov.lv>

Informācija par programmas izstrādāšanu, izvērtēšanu un saskaņošanu

Programmu izstrādāja

Finanšu un grāmatvedības institūta lektore, Mg.oec

Ingrīda Pētersone

SASKAŅOTS

Finanšu un grāmatvedības institūta direktore prof., Dr.oec.

Ingrīda Jakušonoka

ESAF Pamatstudiju metodiskās prof., Dr.oec.

komisijas vadītāja

2018.gada 11.oktobrī

Aina Dobeļe

ESAF dekāne prof., Dr.oec.

2018.gada 29.oktobrī

Andra Zvirbule

I.Pētersone

ingrida.petersone@llu.lv